

การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านออก เขียนได้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
**Academic Administration for Deverlopping School Stucents :
Participatory Action Research**

ไพฑูรย์ แววงศ์¹ และ ยาใจ พงษ์บริบูรณ์²

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}

Phaithoon Waewwong¹ and Yachai Pongboriboon²

Northeastern University, Thailand^{1,2}

Corresponding Author, Email: phithurywaewwngs@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข 2) กำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข และ 3) ศึกษาผลการประเมินการพัฒนางานวิชาการเพื่อการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) 2 วงจร 10 ขั้นตอน คือ วงจรที่ 1 ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ (Preparation) 2) ขั้นวางแผน (Planning) 3) ขั้นการปฏิบัติ (Action) 4) ขั้นสังเกตการณ์ (Observing) 5) ขั้นสะท้อนผล (Reflecting) วงจรที่ 2 ได้แก่ 6) ขั้นการปรับแผน (Planning) 7) ขั้นการปฏิบัติ (Action) 8) ขั้นสังเกตการณ์ (Observing) 9) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) และ 10) ขั้นสรุปผล (Conclusion) กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบุคคลภายในโรงเรียน และกลุ่มบุคคลภายนอกโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ แบบบันทึก แบบสังเกต และแบบประเมิน

* วันที่รับบทความ: 4 มกราคม 2562; วันที่แก้ไขบทความ 13 มีนาคม 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2562

Received: January 4, 2019; Revised: March 13, 2019; Accepted: March 31, 2019

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีสุข คือ มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถและทักษะการอ่านร้อยละ 73.71 และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถและทักษะการเขียนร้อยละ 78.05 และกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข 3 โครงการ ได้แก่ โครงการอ่านออกเขียนได้ 100 % โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และโครงการเปิดบ้านวิชาการ ผลการประเมินการพัฒนางานวิชาการเพื่อการอ่านออกเขียนได้ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้วิจัย ครู และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมีสุขเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติหลายประการทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ และเกิดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ 3 ลักษณะ คือ 1) ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในบริบทเฉพาะของโรงเรียนมีสุขที่เริ่มต้นจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นต่อผู้ร่วมวิจัย คือ กำหนดให้มีกิจกรรมการอ่านและการเขียนทุกวันโดยครูประจำชั้น มีการประชุมครูเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันสม่ำเสมอ และการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองโดยสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนทุกสัปดาห์ และ 3) ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการถอดบทเรียนที่ได้จากการทำงานร่วมกันในขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย คือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; การอ่านออกเขียนได้; การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims to 1) study the issue of academic administration for developing students' literacy at Mee-Suk school, 2) define the academic administration guidelines for developing students' literacy at Mee-Suk school, and 3) evaluation results of academic administration development students' literacy at Mee-Suk school. The researcher uses Participatory Action Research: PAR(2 study circles 10 elements): 1st study circle is preparation, planning, action, observing and reflecting; 2nd study circle is planning, action,

observing, reflection and conclusion. The target group was divided into 2 groups with 34 participants. First group is school personnels, including a head of academic affairs, 21 teachers and 6 students, 28 participants in total. Another group is outsiders, including 6 parents for each level. The research instruments are interview form, questionnaires, record form, observation form and performance assessment form.

The results revealed that the issue of academic administration was, the percentage of students who failed reading skill assessment criteria for 73.71 and writing skill assessment criteria as 78.05. The researcher has defined 3 academic administration guidelines for developing students' literacy at Mee-Suk school: 100% literacy project, learning process development project and academic home project. The evaluation results of academic development for literacy on teaching and learning, development of the learning process and research and development for quality of education showed that the overall were at the highest level.

In addition, the researcher, teachers and parents have learned from several practices, including knowledge, experiences and new practices with 3 elements: 1) new knowledge based on the principle of Participatory Action Research in a particular context of Mee-Suk school, beginning with the school director., 2) new knowledge based on participants is, assigning daily literacy activities by class teacher, teacher meeting, and weekly student reports., 3) new knowledge as a teamwork in the final research step is building Professional Learning Community (PLC).

Keywords: Academic administration; Literacy; Participatory Action Research

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (Ministry of Education, 2003 : 2) ในการพัฒนาประเทศ สิ่งสำคัญที่จะต้องการกระทำเป็นอันดับแรกก็คือ การพัฒนาคน การให้การศึกษาแก่คนในประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ทุกประเทศใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนก็คือ “การอ่าน” เพราะการอ่าน คือ การพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง การอ่านออก อ่านได้ ทำให้คนเกิดการพัฒนาตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลาที่มีโอกาส ในปี 2558 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายและกำหนดจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลัก

ค่านิยม 12 ประการ และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนดังกล่าว ในเรื่องของการอ่านออกเขียนได้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการเรียนรู้ด้านภาษา (Literacy) ก็ถือเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะจะนำไปสู่การเรียนรู้วิชาอื่นต่อไป

จากการศึกษาผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2557-2559 เฉลี่ยรวมของทุกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 ปรากฏว่า ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และมีคะแนนเฉลี่ย (Mean) ไม่ถึงร้อยละ 50 และในปีการศึกษา 2559 สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้มีทดสอบภาคอัตนัย สำหรับวิชาภาษาไทย ปรากฏว่า มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.89 (Office of KhonKaen Primary Education Area 4 , 2016 : 3) โรงเรียนมีสุขที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับใบอนุญาตและเป็นผู้อำนวยการ ก็มีนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่มีปัญหาในเรื่องการอ่าน การเขียนมาโดยตลอด ส่งผลให้การสอบ ONET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยจากปีการศึกษา 2557-2559 ร้อยละ 36.82, 39.43 และ 40.59 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศมาโดยตลอด โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยมีคะแนน 40.42, 42.56 และ 43.55 (รายงานผลการประเมิน ONET โรงเรียน มีสุข ปีการศึกษา 2557-2559) ถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะพยายามแก้ปัญหาในเรื่องนี้ตลอดมา โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดให้ครูผู้สอนไปเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต่างๆ ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วง

จากการศึกษาวิธีการแก้ปัญหาในส่วนของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยในการวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้วร่วมวางแผน และกำหนดการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการพร้อมทั้งปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่ประสบได้ถูกต้องตามความต้องการ เป็นการวิจัยที่ทำการศึกษาสิ่งที่เป็นอยู่จริง ไม่ใช่นามธรรมในการปฏิบัติ เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นจริง เป็นวัตถุที่สัมผัสได้ ด้วยวิธีการปฏิบัติจริงของคนที่ยังมือทำจริงๆ ในสถานที่จริง นักบริหารการศึกษาไทยที่ได้้นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารโรงเรียนจนเกิดผลสำเร็จมีหลายคน อาทิ อนันท์ งามสะอาด (Anan Ngamsa-aad, 2006 : 23) ได้ศึกษา “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้วยหลักการมีส่วนร่วม: กรณีวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม” ศิริกุล นามศิริ (Sirikul Namsiri,

2009 : 56) ได้ศึกษา “การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักบูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็ก: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” ณัฐพร ชินบุตร (Natthaporn Chinbut, 2011 : 46) ได้ศึกษา “ความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา: โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์” ชยานนท์ มนเพียรจันทร์ (Chayanon Monpian, 2011 : 23) ได้ศึกษา “การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วยหลักองค์รวม: กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดงพอง องค์การบริหารส่วนตำบลศิลา จังหวัดขอนแก่น” ศศิธร วงศ์ขาลี (Sasithorn Wongchalee, 2012 : 69) ได้ศึกษา “การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขนาดเล็ก: กรณีโรงเรียนบ้านโนนวังเี่ยม จังหวัดบึงกาฬ” ศุภชัย โอบำรุง (Supachai Tobamrung, 2012 : 55) ได้ศึกษา “พัฒนาเครือข่ายความรู้ด้วยหลักการบริหารตนเองในโรงเรียนบ้านอุโนโคก จังหวัดสกลนคร : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” ผลการวิจัยทั้งหลายต่างสอดคล้องกัน คือ สามารถแก้ปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติ และเป็นการปฏิบัติอย่างยั่งยืน

โรงเรียนมีสุข สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เปิดทำการสอนปีการศึกษาแรกในปีการศึกษา 2554 มีนักเรียนทั้งสิ้น 46 คน (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) ปีการศึกษา 2555 ได้ขยายถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปิดสอนในระดับอนุบาล 1-3 ปีการศึกษา 2556 ขยายถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันคือ ปีการศึกษา 2560 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 590 คน โดยระดับอนุบาลมีนักเรียนจำนวน 221 คน และนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 369 คน จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกปีการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากการบริหารงานวิชาการยังขาดระบบการดำเนินงานที่ชัดเจนต่างกันต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนเองขาดการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ หรือขาดแผนงานโครงการ หรือ/กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเฉพาะด้านอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของลูกหลานอย่างเป็นระบบ (Mee-Suk School, 2017 : 36)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ครูผู้สอน และผู้ปกครองได้ร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ซึ่งจะเน้นเรื่องการอ่านออก เขียนได้ โดยสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข
- 2) เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข
- 3) เพื่อศึกษาผลการประเมินการพัฒนางานวิชาการเพื่อการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การกำหนดแนวทางดำเนินงาน และระยะที่ 2 การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมบุคลากร 2) การศึกษาบริบท การจัดทำแผนปฏิบัติการและนำแผนปฏิบัติการไปใช้โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งกำหนดไว้ 2 วงจร 3) ประเมินการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้และแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข จากการที่ครูผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวัดและประเมินทักษะการอ่าน การเขียน โดยใช้เครื่องมือวัดและประเมิน

ความสามารถในการอ่าน ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มกราคม 2559 มีนักเรียนที่เข้ารับ
การประเมินจำนวนทั้งสิ้น คน พบว่า 369

1.1 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินการอ่าน มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ
26.29 นักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีจำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 73.71

1.2 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินการเขียนจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ
21.95 นักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 78.05

2. ผลการกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถ
อ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข พบว่า มีแนวทางการ
พัฒนาโดยจัดทำโครงการ 3 โครงการ ดังนี้ คือ โครงการอ่านออกเขียนได้ 100 % โครงการ
พัฒนากระบวนการเรียนรู้ และโครงการเปิดบ้านวิชาการและมีผลการประเมินการ
บริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาโดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข นักเรียนที่ผ่าน
เกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 26.29 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ
73.71และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินการเขียน คิดเป็นร้อยละ 21.95 ไม่ผ่านเกณฑ์
การประเมิน คิดเป็นร้อยละ 78.05 ทั้งนี้เนื่องจาก 1) การบริหารงานวิชาการยังขาด
ระบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ต่างคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ขาดการมีส่วนร่วมในการ
ปรึกษาหารือ หรือขาดแผนงาน/โครงการ หรือกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเฉพาะด้านอย่าง
ชัดเจน 2) ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของ
ลูกหลานอย่างเป็นระบบ และ 3) ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสอน ไม่
ใช้สื่อการสอน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น จึง
กำหนดแนวทางในการพัฒนาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเริ่มตั้งแต่การ
วางแผน การดำเนินการตามแผน การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็น

แนวคิดสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ในการแก้ปัญหาในครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (Yachai Pongboriboon, 2004 : 11-15) ที่สรุปถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีสำคัญ 3 ประการ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ เป็นรูปแบบของการวิจัยที่ผู้วิจัย (Researcher) และผู้มีส่วนร่วม (Stakeholder)

มีบทบาทและส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอนต้องอาศัยความร่วมมือกัน (Collaboration) อาศัยความเคลื่อนไหวเชิงพลวัตของกลุ่ม (Group Dynamics) และอาศัยผลสะท้อนตามวงจรวิจัย (Spiral of Reflective) ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหรือแก้ปัญหาทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับแนวคิดนักการศึกษาหลายท่าน เช่น Osterman & Kottkamp (1993 : 56); Barone et al. (1996 : 1108-1149); Tomlinson (1995 : 467-484); Johnson (2012 : 53-66); Hensen (1996 : 15) & Mills (2011 : 44) ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ว่าเป็นทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับนักวิจัยด้านการศึกษาและผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความรู้และความเข้าใจใหม่ๆ เกี่ยวกับปัญหาด้านการศึกษา และวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านั้น ได้อย่างหลากหลาย ทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูและการเสริมสร้างพลังอำนาจซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาในปัจจุบัน

2. ผลการกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีสุข โดยจัดทำโครงการ 3 โครงการ คือ โครงการอ่านออกเขียนได้ 100% โครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และโครงการเปิดบ้านวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจากทั้งสามโครงการมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดด้านการบริหารงานวิชาการ คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ เป็นงานหลักของการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เนื่องจากการพัฒนาระบบการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้ร่วมวิจัยศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเนื่องจากการเป็นการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับครู คือ การจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและเกี่ยวข้องกับนักเรียนคือ นักเรียนมีปัญหาในการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ครูจึงต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ของ

นักเรียนเพื่อเป็นการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดให้ครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียน ควบคู่ไปด้วยนอกจากนี้ โครงการดังกล่าวยังครอบคลุมการบริหารงานวิชาการเชิงระบบทั้งใน ด้านปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ ผลผลิต และการให้ข้อมูลป้อนกลับ อันจะนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพการศึกษาและแก้ไขปัญหาการอ่านออกเขียนได้เป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาผลการประเมินการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เกิดจากความต้องการหรือ ความสนใจของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบเรียนรู้ด้วยการกระทำ เช่น ก่อนเรียนในวงจรที่ 2 ครูผู้สอนได้สอบถามถึงความสนใจของนักเรียนเพื่อจะให้นักเรียน ช่วยกันเลือกอาหารที่พวกเขาอยากจะทำ โดยครูมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำประสบการณ์จริงของ นักเรียนมาเขียนเป็นเรื่องราวให้นักเรียนได้ฝึกอ่าน ฝึกเขียน ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ได้เลือกการทำส้มตำ ซึ่งเป็นอาหารที่นักเรียนโรงเรียนมีสุขทุกคนรู้จักกันดี เมื่อนักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติในการทำส้มตำแล้ว คุณครูจึงนำประสบการณ์ในการทำส้มตำของนักเรียนมา เขียนเป็นเรื่องราว เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกอ่านฝึกเขียนตามแนวความคิดการศึกษาของ Dewey ซึ่งเป็นต้นคิดในเรื่องของการเรียนรู้โดยการกระทำหรือ “Learning By Doing”

จึงทำให้การเรียนการสอนสนุก เด็กๆ มีความสุขกับการเรียน นักเรียนมีผลการ เรียนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ครูผู้สอนมีความภาคภูมิใจที่เห็นพัฒนาการของนักเรียนที่ตนสอนมี การพัฒนาไปในทางที่ดี

3. ข้อค้นพบสำคัญจากการวิจัยที่นอกเหนือจากวัตถุประสงค์การวิจัย ยังพบว่า ผู้วิจัยครูและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมีสุขเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติหลายประการทั้ง ในด้านความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ และเกิดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ 3 ลักษณะ คือ

1) ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในบริบทเฉพาะของโรงเรียนมีสุขที่เริ่มต้นจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
2) ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นต่อผู้ร่วมวิจัยคือกำหนดให้มีกิจกรรมการอ่านและการเขียนทุกวันโดย ครูประจำชั้น มีการประชุมครูเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันสม่ำเสมอ และการสื่อสารระหว่างครูกับ ผู้ปกครองโดยสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนทุกสัปดาห์ และ 3) ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการ

ถอดบทเรียนที่ได้จากการทำงานร่วมกันในขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัยคือการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีกระบวนการเรียนรู้จากการกระทำทั้งระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร และความรู้ใหม่ที่เกิดจากการใช้แผนปฏิบัติการตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหลายประการด้วยกันคือประการแรก นักเรียนมีผลการพัฒนาความสามารถและทักษะการอ่าน การเขียนสูงขึ้นมีความสุข สนุกกับการเรียนอยากมาโรงเรียนดังการสะท้อนผลที่ผู้ปกครองเขียนในสมุดประจำตัวนักเรียน

ประการที่สอง ครูผู้สอน ได้รับการพัฒนาทักษะการสอน เนื่องจากครูที่สอนในโรงเรียนมีสุขส่วนใหญ่ไม่ได้จบวิชาเอกการสอนภาษาไทย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้กระบวนการสอนภาษาไทย โดยเฉพาะกระบวนการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเรียนรู้ที่จะต้องทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งไม่ได้เป็นการเพิ่มภาระให้ครูผู้สอน แต่เป็นกระบวนการที่ทำวิจัยพร้อมๆ กับการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ แต่ละคนจะเริ่มต้นจากปัญหาเดียวกันคือ การอ่าน การเขียนนักเรียนในกลุ่มที่ตนเองรับผิดชอบ เมื่อทุกคนรู้จักและวิเคราะห์ผู้เรียนทุกคนในความรับผิดชอบของตนเองแล้ว ก็จะทำให้เห็นว่านักเรียนของตนเองมีข้อบกพร่องในเรื่องใด จะต้องได้รับการพัฒนาและแก้ไขในจุดใด มีนักเรียนที่อ่อนที่สุดในกลุ่มเป็นคนใดบ้าง จากนั้นก็ผลิตสื่อการสอนและทำการสอนซ่อม/เสริมตามเวลาที่กำหนด เมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจร ก็จะมีการรายงานผลและสะท้อนผลให้ผู้ร่วมวิจัยด้วยกันทราบเป็นระยะๆ ทำให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ในโรงเรียน (PLC) ทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน มีการนำสิ่งที่ได้แลกเปลี่ยนกันไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของตน ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการทำงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการสอน ผู้สอนเองต่างมีความสุขที่ได้เล่าวิธีการทำงานที่ตนได้ปฏิบัติ ประการที่สาม โรงเรียน ใต้นวัตกรรมสำหรับนำมาแก้ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นมีความสามารถในการอ่าน การเขียนไม่เหมือนกัน ดังนั้นการใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน 3 รูปแบบคือรูปแบบการสอนซ่อมเสริมแสนสนุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 รูปแบบการสอนซ่อมเสริมทันใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ที่มีปัญหาการอ่าน การเขียน และรูปแบบการสอนซ่อมเสริมสุขใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ที่ไม่มีปัญหาการอ่าน การเขียน จึงเป็นนวัตกรรมที่โรงเรียนมีสุขจะได้ใช้ในปีต่อๆ ไป ในการพัฒนา

นักเรียนให้อ่านออก เขียนได้ เป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง และเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามความคาดหวังทุกด้าน แต่ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าถึงแม้ว่าการบริหารงานวิชาการสามารถพัฒนาการอ่านออกเขียนได้แล้วก็ตาม ทุกคนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรร่วมมือกันพัฒนางานต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่า แม้ว่าโรงเรียนมีสุขจะดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนได้ประสบผลสำเร็จ แต่นักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มเป้าหมายทุกปีก็จะเกิดบริบทหรือปัญหาใหม่ ดังนั้น จะต้องพัฒนาต่อไปโดยเฉพาะนวัตกรรมที่ใช้ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป

3. จากผลการวิจัยเกิดการเรียนรู้ในระดับบุคคลซึ่งนอกจากตัวผู้วิจัยเองแล้ว ยังมีครู และผู้ปกครอง ดังนั้น ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมควรคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพของบุคคลที่เข้ามาร่วมการวิจัยด้วย เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าด้านหน้าที่การงาน และด้านวิชาชีพของบุคลากรเหล่านั้นให้สูงขึ้นด้วย เช่น การนำโครงการสู่การปฏิบัติ ควรให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้รับผิดชอบเพื่อให้เกิดทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามจะทำให้ทุกคนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้เป็นลักษณะเฉพาะตัวเพื่อที่จะได้นำไปพัฒนางานและพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

4. จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผลสำเร็จสำคัญเกิดจากการที่ผู้บริหารเป็นผู้ริเริ่มเปลี่ยนแปลงหรือเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในบริบทของโรงเรียนเอกชน

ดังนั้น หากนำไปประยุกต์ในสถานศึกษาต่างสังกัด เช่น บริบทของโรงเรียนรัฐบาลควรมีการกำหนดเป็นนโยบายทั้งในระดับสถานศึกษา และระดับเขตพื้นที่การศึกษา อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เน้นแก้ปัญหาเฉพาะด้านการอ่านและการเขียนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีเฉพาะตัวสอดแทรกหลัก (Main Intervention) คือ โครงการทั้งสามโครงการ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีตัวสอดแทรกเสริม (Main Intervention) ร่วมด้วย เช่น หลักองค์รวม (Holistic Approach) ร่วมด้วยเพื่อเพิ่มคุณค่าความหลากหลายให้กับงานวิจัย

2. รูปแบบการวิจัยอื่นๆที่อาจนำมาใช้เพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยนี้ได้ เช่น Policy research, Structural Equation Model (SEM) หรือ Indicator Development เพราะการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้นั้นสามารถนำไปกำหนดนโยบายหรือห้วงค์ประกอบในการจัดการศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้สำคัญในยุคการอ่านการเขียนให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยที่นอกเหนือจากวัตถุประสงค์การวิจัย ยังพบว่าผู้วิจัยครูและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมีสุขเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติหลายประการทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ และเกิดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ 3 ลักษณะ คือ

1) ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในบริบทเฉพาะของโรงเรียนมีสุขที่เริ่มต้นจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2) ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นต่อผู้ร่วมวิจัยคือกำหนดให้มีกิจกรรมการอ่านและการเขียนทุกวันโดยครูประจำชั้น มีการประชุมครูเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันสม่ำเสมอ และการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองโดยสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนทุกสัปดาห์

3) ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการถอดบทเรียนที่ได้จากการทำงานร่วมกันในขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย คือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

References

- Anan Ngamsa-aad, (2006). *Vocational Education Management Bilateral system With the principle of participation: A Case Study of Det Udom Technical College*. Dissertation Ph.D. Educational administration : Khonkaen University.
- Barone, T., Berliner, D. C., Blanchard, J., Casanova, U., & McGown, T. (1996). *A future for teacher education: Developing a Strong Sense of Professionalism*. In J. Sikula (Ed.), *Handbook of Research on Teacher Education*. (4th ed.). New York : Macmillan.
- Chayanon Monpian. (2011). *Early Childhood Education Administration of the Subdistrict Administration Organization : The Case of Dongphong Child Development Center Sila Subdistrict Administration Organization KhonKaen*. Dissertation Ph.D. Educational administration : Khonkaen University.
- Hensen, K. T. (1996). *Teachers as researchers*. In J. Sikula (Ed.), *Handbook of research on teacher education*. (4th ed.). New York : Macmillan.
- Johnson, A. P. (2012). *A Short Guide to Action Research*. (4th ed.). Upper Saddle River, NJ : Pearson Education.
- Mee-Suk School. (2017). *ONET & NT Mee-Suk School Report B.E.2560*. Copied Documents.
- Mills, G. E. (2011). *Action Research : A Guide for the Teacher Researcher*. (4th ed.). Boston : Pearson.
- Ministry of Education. (2003). *The National Education Act, B.E.2542(1999) and the Amendments (No. 2), B.E.2545 (2002), with the relevant Ministerial regulations*. Bangkok : Express Transportation Organization.
- Natthaporn Chinbut. (2011). *Collaboration for Academic Development in Elementary Schools : Ban Non Mun School*. Dissertation Ph.D. Educational administration : Khonkaen University.
- Office of KhonKaen Primary Education Area 4. (2016). *Test Reports Literacy Office of KhonKaen Primary Education Area 4, 2016*. Copied Documents.
- Osterman, K. F. & Kottkamp, R. B. (1993). *Reflective Practice for Educators: Improving Schooling Through Professional Development*. Newbury Park, CA : Corwin.
- Sasithorn Wongchalee. (2012). *The Development of Instructional Management With Participatory Learning Principles in Small Schools Case Study Wangyiam School Bung Kan Province*. Dissertation Ph.D. Educational Administration : Khonkaen University.

- Sirikul Namsiri. (2009). *Academic Development Integration Principles In Small Schools : Participatory Action Research*. Dissertation Ph.D. Educational Administration : Khonkaen University.
- Supachai Tobamrung. (2012). *Develop a Knowledge Network The Principle of Self Management In Home School Sakonnakonn*. Dissertation Ph.D. Educational Administration : Khonkaen University.
- Tomlinson, C. A. (1995). Action Research and Practical Inquiry : An Overview and an Invitation to Teachers of Gifted Learners. *Journal for the Education of the Gifted*, 18(4), 467–484.
- Yachai Pongboriboon. (2004). Operational Research. *Education Journal*, 17(1), 11-15.